8. Технології вирощування зернових і технічних культур в умовах Лісостепу України / За ред. П.Т. Саблука, Д.І. Мазоренка, Г.Є. Мазнєва. – 2-е вид., доп. – К.: ННЦ ІАЕ, 2008. – 720 с.

9. Технологічні карти та витрати на вирощування сільськогосподарських культур з різним ресурсним забезпеченням / За ред. Д.І. Мазоренка, Г.Є. Мазнєва. – Харків: ХНТУСГ. – 2006. – 725 с.

КРИВОБОК Г.Ю.*

Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка

ІННОВАЦІЙНИЙ РЕЙТИНГ УКРАЇНИ: МІЖНАРОДНІ ОЦІНКИ ТА ПОРІВНЯННЯ

Особливе значення науково-технічної та інноваційної сфери в сучасному світі обумовлюється тим, що саме нові знання та нові технологічні рішення стають визначним чинником конкурентоздатності не лише окремих виробників, а й цілих країн. За інших однакових умов успішними є саме ті національні економіки, в яких сформовані найбільш сприятливі умови для створення та впровадження інновацій. Формуючи систему стимулювання інноваційної діяльності, різні країни вдаються до специфічних підходів і методів, що в підсумку стає основою національної інноваційної моделі. Підвищення рівня інноваційності є не лише засобом активного розвитку, а й важелем забезпечення незалежності країни, її конкурентоспроможності у сучасному динамічному середовищі.

Оцінка рівня інноваційного розвитку проводиться на різних рівнях залежно від потреб аналізу. Моніторинг виконання завдань і оцінювання отриманих результатів за допомогою системи показників і індикаторів розглядається у провідних країнах світу, як важлива складова ефективної науково-технічної політики.

Наразі в світовій спільноті для оцінки інноваційної діяльності країн використовується безліч індикаторів. Розглянемо позицію України за найбільш поширеними з них – індексом глобальної конкурентоспроможності та європейським інноваційним табло.

Згідно з даними, наведеними у звіті Світового економічного форуму про глобальну конкурентоспроможність за 2016-2017 рр., Україна посіла 85-е місце серед 138 країн світу, втративши за рік шість позицій. Вже традиційно, рейтинг очолили Швейцарія та Сінгапур [1]. До десятки країн з найвищим рівнем конкурентоспроможності, як і в попередні роки, увійшли США, Нідерланди, Німеччина, Швеція, Великобританія, Японія, Гонконг та Фінляндія. Індекс глобальної конкурентоспроможності складається зі 113 змінних, що згруповані у 12 контрольних показників за трьома основними групами субіндексів: «Основні вимоги», «Підсилювачі продуктивності», а також «Інновації та фактори вдосконалення». Україна погіршила свої позиції у 7 з 12 основних показників. Разом із тим поліпшилась динаміка складової «Інновації» (підвищення з 54 на 52 позицію). Це відбулося за рахунок показників: «Здатність до інновацій»; «Співпраця університетів та промисловості у дослідженнях і розробках»; «Державні закупівлі високотехнологічної продукції» (табл. 1).

* *Науковий керівник – Квятко Т.М., к.е.н., доцент*

Таблиця 1

Підіндекс «Інновації» та його складові для України за період 2012-2017 рр.

Показник	2012-2013		2013-2014		2014-2015		2015-2016		2016-2017	
	Рейтинг з 144 країн	бал (1-7)	Рейтинг з 148 країн	бал (1-7)	Рейтинг з 144 країн	бал (1-7)	Рейтинг з 140 країн	бал (1-7)	Рейтинг з 138 країн	бал (1-7)
Інновації	71	3,2	93	3	81	3,2	54	3,4	52	3,4
Здатність до інновацій	58	3,3	100	3,2	82	3,6	52	4,2	49	4,4
Якість НДІ	64	3,7	69	3,6	67	3,8	43	4,2	50	4,2
Витрати компаній на дослідження і розробки	104	2,7	112	2,7	66	3,1	54	3,4	68	3,3
Співпраця університетів та промисловості у дослідженнях і розробках	69	3,6	77	3,4	74	3,5	74	3,5	57	3,5
Державні закупівлі високотехнологічної продукції	97	3,2	118	3	123	2,9	98	3	82	3,1
Наявність вчених та інженерів	25	4,8	46	4,5	48	4,3	29	4,7	29	4,7

Іншою компонентою індексу при оцінці ступеня інноваційності є «Технологічна готовність», де враховуються технологічні запозичення та використання інформаційно-телекомунікаційних технологій. За цією рейтинговою позицією у 2016-2017 р. Україна посіла 85 місце (у попередньому році – 84). За критерієм «Модернізація виробничого процесу» Україна посіла 71 місце, втративши 3 позиції порівняно з попереднім роком. Незважаючи на певну суб'єктивність, яка традиційно супроводжує експертні оцінки, з наведених рейтингів можна побачити, що різнопланова криза, яку переборює Україна, безумовно призводить до зниження показників її глобальної конкурентоспроможності. Разом із тим, підтверджується закономірність активізації інноваційних ініціатив економічних агентів в умовах загострення кризових явищ, логіку якої обґрунтовували ще класики інноваційної теорії розвитку (Й. Шумпетер, Н. Кондратьєв, П. Друкер та ін.) [2].

Незважаючи на те, що Україна займає низьку сходинку за кількістю інновацій серед країн ринкової економіки, вона, в достатній мірі, забезпечена одним зі стратегічних ресурсів – людськими ресурсами. За цим показником індекс України склав 0,551 – це традиційно високе значення завдячує крім іншого відносно низькій вартості, а відповідно і доступності середньої та вищої освіти порівняно з країнами ЄС. Слабким місцем у національній інноваційній системі країни є макроекономічне забезпечення інвестиційно-інноваційної діяльності малих і середніх підприємств; рівень взаємодії інноваційних компаній; науково-дослідне співробітництво між приватним і державним сектором. Узагальнені ці складові в показнику «Зв'язки та підприємництво» і його значення одне з найнижчих в Європі – 0,128.

Отже, враховуючи прийняту в ЄС градацію, інноваційний статус України можна визначити як «Інноватор, що формується». Оцінки свідчать, що наша країна достатньо забезпечена населенням, яке здатне здійснювати інноваційну діяльність та володіє способами реалізації результатів цієї діяльності, але через низький рівень взаємодії вітчизняних інноваторів між собою, через недостатнє макроекономічне забезпечення інвестиційно-інноваційної діяльності малих і середніх підприємств, обмежене фінансування інноваційних проектів та НДДКР стримується інноваційний розвиток країни.

Література.

1. The Global Competitiveness Report 2016–2017 [Electronic source]. – Mode of access DOI: https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2016-2017

2. Квятко Т.М., Рижикова Н.І. Генезис теорій конкуренції та прикладні засади їх імплементації в інноваційно-інвестиційному розвитку соціально-економічних систем. Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2017. № 4. С. 45-54.

3. Стан розвитку науки і техніки, результати наукової, науково-технічної, інноваційної діяльності, трансферу технологій за 2015 рік: аналітична довідка DOI: http://mon.gov.ua/content/Діяльність/Наука/2-3-ad-kmu-2015.pdf.

4. European Innovation Scoreboard 2016 DOI: http://ec.europa.eu/growth/industry/innovation/facts-figures/scoreboards/

КУК О.С.*

Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка

СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ОЛІЙНИХ КУЛЬТУР УКРАЇНИ

Постановка проблеми: На сучасному етапі розвитку сільського господарства України, важливого значення набуває вирішення проблеми забезпечення населення якісними та доступними продуктами харчування, а також підвищення експортного потенціалу країни. Виробництво продукції олійно-жирового комплексу є однією із основних підгалузей рослинництва, тому особливу увагу приділяють вирощуванню та переробці насіння олійних культур.

Аналіз останніх публікацій: Проблемі економічних взаємовідносин в аграрно-промисловому секторі присвячені роботи відомих вчених економістів-аграрників таких як:

В.Я. Амбросова, В.Г. Андрійчука, В.І. Бойка, М.П.Вітковського, П.І.Гайдуцького, М.Я.Дем'яненка, М.Ю. Коденської, О.В.Крисального, П.А.Лайка, М.Й.Маліка, В.Я.Месель-Веселяка, Т.Л. Мостенської, О.М.Онищенка, О.А.Рябчика, П.Т.Саблука, О.М.Шпичака, В.В.Юрчишина. В роботах цих учених основна увага приділяється підвищенню ефективності виробництва сільськогосподарської продукції, розробки і впровадження механізмів державного регулювання, процесу ціноутворення на сільськогосподарську продукцію, розвитку ринкової економіки, формування ринків аграрно-продовольчої продукції.

Виклад основного матеріалу: Соняшник належить до трійки найбільш вирощуваних у світі олійних культур. Обсяги виробництва його поступаються лише соєвим бобам та ріпаку. У системі економічних взаємовідносин господарства, що вирощують соняшник, знаходяться в значній економічній залежності від його ринкової ціни, цін на пальне, добрива, засоби захисту рослин, які вони купують на ринку матеріально-технічних ресурсів та аграрно-продовольчої продукції. Оцінюючи прогнозовані показники очікується, що світове виробництво олійного насіння у 2017–2018 маркетинговому році досягне 577 млн т. При цьому частка соєвих бобів становитиме 60%, ріпаку — 12%, тоді як соняшнику — лише 8%. За прогнозами Міністерства сільського господарства США у 2017–2018 МР світове виробництво соняшнику становитиме

46,3 млн т, тобто менше попереднього сезону на 2,6%. Зменшення виробництва відбудеться під впливом зниження урожайності попри розширення посівних площ. Так, урожайність очікується близько 1,8 т/га, що на 4,7% нижче попереднього сезону. Посівна площа під культурою становитиме 25,8 млн га, що на 2,1% перевищить минулорічний показник (рис.1).

* *Науковий керівник –Харчевнікова Л.С., ст.. викладач*